

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Cursus theologici iuxta scholasticam huius temporis
Societatis Jesu methodum tomus ...**

Amico, Francesco

Duaci, 1640

XVIII. An scientia Dei sit variabilis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82000](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82000)

fit. Porro scientia, quæ practica non est, causa esse non potest, quoniam causa dicitur per ordinem ad effectum causandum, scientia autem speculatiua nullum habet ordinem ad effectum causandum, quia hic non habetur, nisi per ordinem ad praxim; sed tantum habet ordinem ad obiectum contemplandum.

280. Super est igitur, ut sola scientia simplicis intelligentiæ, quæ versatur circa res contingenter producibiles, sit causa rerum practico modo de illis dictando. Non est autem necesse, ut talis scientia, practica practice dicat de opere faciendo, hoc est ut actu dirigat voluntatem ad opus ipsum fabricandum; sed sufficit, si tantum practice, hoc est, si tantum proponat voluntati practicum modum fabricandi opus, esto ad illud actu voluntatem non dirigat. Nam scientia non dicitur causa, quia actu causat, sed quia potest causare; potest autem causare non per actuale, sed per virtualem directionem, quam habet scientia hoc ipso, quod practice proponit modum fabricandi opus.

281. Sola difficultas superest de scientia conditionata, an sit causa rerum. Ad quam respondeo cum distinctione: nam si scientia conditionata compareretur ad effectum sub conditione futurum, non est causa illius, quia ut sic non præcedit, sed subsequitur illum: causa autem debet præcedere suum effectum, ut circa illum suam causalitatem exercere possit. Maior patet; quoniam scientia conditionata non supponit, sed subsequitur effectum conditionatum; prius enim supponitur, effectus sub conditione futurus, quam cognoscat: ut, cum nihil cognosci possit, nisi quod supponitur esse. Si verò compareretur ad effectum absolute futurum, ut sic, est causa illius, quia ut sic præcedit illum; prius enim cognoscitur effectus sub conditione futurus, quam absolute futurus. Et præterea dirigit voluntatem diuinam ad executionem operis, præmonstrando modum, quo talis effectus sub conditione futurus, fieri possit absolute futurus.

G. n. f. i.

Doctrina
Patrum.

282. Ex tradita doctrina intelligitur primò celebritas illa diuisione scientiæ diuinæ, in simplicem, & approbationis seu beneplaciti. Simplex scientia dicitur, quæ circa res versatur, earum tantum naturas contemplando; Approbationis verò quæ circa res versatur, illas approbando per productionem, & in illis sibi complacendo per conseruationem. De hac scientia intelligitur illud Geneseos 1. *Vidit Deus cuncta, quæ fecerat, & erant valde bona*, scilicet approbando illa per productionem, & complacendo sibi in illis per conseruationem.

283. Intelligitur secundò communis illa distinctio Patrum, nempe, quod *ideo aliqua futura sunt, quia Deus nouit illa*; alia contrà; *deo Deus nouit illa, quia futura sunt*. Prior intelligitur de scientia Approbationis, quæ

est causa rerum: de hac enim valet dicere, ideo res sunt futuræ, quia Deus nouit illas, approbando per decretum suæ voluntatis. Vnde Augustinus 15. de Trinitate. cap. 13. *Vniuersas, inquit, creaturas & spirituales, & corporales, non quia sunt, ideo nouit: sed ideo sunt, quia nouit*. Posterior autem intelligitur de scientia Visionis, quæ est purè contemplatiua: de qua valet dicere, ideo Deus nouit illas, quia futuræ sunt, non contrà; quia videlicet obiectum supponitur ad notitiam: contrà verò effectus subsequitur ad causam. De hac scientia dixit Origenes in Epistolam ad Romanos. Non propterea aliquid erit, quia id scit Deus futurum; sed quia futurum est, ideo scitur à Deo antequam fiat.

Augustin.

Origenes.

284. Postremò colligitur, quo pacto scientia diuina sit causa negationum, & priuationum: indirectè scilicet, & consequenter. Quia eadem scientia, quæ practice dicat de re creanda, aut forma inducenda, consequenter etiam dicat de opposita negatione, aut priuatione destruenda. Non est autem scientia Dei, causa priuationis moralis, seu mali culpæ; quia licet Deus perfectè sciat malum culpæ, & modum quo à creatura illud committi possit, talis tamen scientia in Deo practica non est, sed speculatiua. Sicut & scientia, quam Deus habet de entibus chymæricis ab homine fictilibus. Cuius ratio est; quoniam ut in aliquo supposito scientia sit practica, & causa rerum, requirit, ut in eo habere possit effectum; alioqui, si in eo suum effectum habere non possit, neque causæ rationem habere poterit, quia hæc formaliter constituitur per ordinem ad effectum saltem possibilem. Nec satis est, quod Deus simul cum creatura causet peccatum, quia non causat illud sub ratione peccati, ut in materia de peccatis suppono, sed tantum sub ratione entis.

SECTIO XVIII.

An scientia Dei sit variabilis?

285. **P**OTISSIMA ratio dubitandi est, quoniam scientia Dei posset nō representare aliqua obiecta quæ de facto representant; & vice versa, posset aliqua obiecta representare, quæ de facto non representant; ergo est variabilis. Antecedens constat tam de scientia conditionata, quam de scientia absoluta. Nam scientia conditionata, quæ de facto repræsenterat intellectui diuino penitentiam Tyriorum sub conditione futuram, si apud eos miracula & virtutes Christi factæ fuissent, potuisset eandem Tyriorum penitentiam sub conditione futuram non representare, si de facto Tyrij præuisi fuissent sub conditione penitentiam non acturi, uti præuideri potuissent, si adhuc non obstantibus miraculis Christi sub conditione apud eos factis, ad oppositum pro sua libertate se determinassent. Et scientia absoluta, quæ

quæ

quæ de facto ab æterno Deo repræsentatur mundum futurum, potuisset eundem mundum futurum ab æterno non repræsentare, si mundus futurus non fuisset, uti potuit futurus non esse, si Deus illum ab æterno pro sua libertate non futurum decreuisset. Et è contra, aliqua scientia de aliquo effectu tam conditionatè, quàm absolute futuro in Deo non est, quæ potuisset esse, si talis effectus positus fuisset, uti poni potuit ex Dei, vel creature libera voluntate. Consequentia verò probatur: nam tam scientia de penitentia Tyrionum sub conditione, quàm de mundo absolute futuro, est perfectio intrinseca & increata in ipso Deo. Sed hæc potuit in Deo non esse: ergo aliqua perfectio intrinseca & increata in Deo est, quæ potuit non esse. Et è contra, aliqua perfectio intrinseca, & increata expressiva alicuius effectus futuri potuit in Deo esse, quæ de facto non est: Igitur scientia Dei variabilis est. Maior probatur: tum quia omnis scientia est vitalis expressio obiecti: omnis autem vitalis expressio obiecti est intrinseca perfectio intelligentis: Igitur omnis scientia est intrinseca perfectio intelligentis; tum quia omnis scientia vitaliter certificatur intelligentem de veritate obiecti. Atqui omnis vitalis certificatio de veritate obiecti est intrinseca perfectio intelligentis. Cum igitur aliqua scientia in Deo sit, quæ potuit non esse: & è contra aliqua non sit, quæ potuit esse, aliqua intrinseca & vitalis perfectio in Deo est, quæ potuit non esse: & è contra aliqua intrinseca & vitalis perfectio in Deo non est, quæ potuit esse.

286. Certa tamen & constans omnium Scholasticorum sententia est, scientiam Dei quo ad intrinsecam perfectionem, quam in recto dicit, esse invariabilem; nec potuisse quoad intrinsecam ullam perfectionem aut defecisse, aut profecisse: ne contra Apostolum Iacobum aliquam transmutationem, aut vicissitudinis obumbrationem admittamus in Deo. Huius veritatis fundamentum est, quoniam quicquid in Deo est, necessarium est, cum sit ipsum esse per essentiam, à nullo dependens, neque ab ipso Deo, qui suas intrinsecas perfectiones non liberè, sed necessariò continet, ea prorsus necessitate, qua ipse est: alioqui posset Deus in se ipso admittere accidentia Physica, cum quibus componeret vnum accidentale. Ex quo ulterius sequeretur, Deum non esse actum purum, nam hic omnem omnino potentialitatem excludit ad ulteriorem perfectionem in se ipso recipiendam. Vnde contra Patres, non quicquid esset in Deo, esset Deus, siquidem aliquid esset in Deo, quod potuisset non esse, cum tamen de ratione Dei, & cuiuscumque perfectionis divinæ sit, non posse non esse.

287. Confirmatur, quoniam, ut B. Gregorius lib. 15. Moralium cap. 4 docet, omnis mutatio est quædam mortis imitatio: Id

enim, inquit, quod mutat, quasi ab eo quod erat interficit, ut desinat esse, quod fuit, & incipiat esse, quod non fuit. A Deo autem longè abest omnis mortis imitatio, cum sit ipsissima ac purissima vita totius mortis, ac mortis imitationis expers.

288. Dices. Potest aliquid intra Deum produci, & tamen cum Deo ipso identificari: Esto igitur Deus, intra se producat aliquem actum scientiæ, potest tamen statim ille productus identificari cum Deo; Non igitur recte sequitur, talem actum fore accidentem, & distinctum à Deo, & compositurum vnum accidentale cum Deo. Antecedens constat, nam tam generatio passiva Verbi, quàm spiratio passiva Spiritus Sancti producitur à Deo, & tamen utraq; producta statim identificatur cum ipso Deo. Ergo pari modo posset aliquis actus scientiæ produci à Deo, & productus statim identificari cum ipsa essentia Dei.

289. Resp. Negando antecedens: implicat enim vel ex ipsis terminis, uti infra disp. 23. sectione 2. fusiùs probabitur, ut aliquid realiter producat ab aliquo, & simul cum illo re ipsa identificetur. Nam quod realiter producit, debet realiter egredi à principio producente: quod autem re ipsa cum alio identificatur, nequit ab eo realiter egredi, cum nequeat idem realiter egredi à se ipso. Sed quod semel ut distinctum realiter egreditur ab alio, non potest re ipsa identificari cum eo: sicut è contra, quod semel re ipsa identificatur cum alio, nequit realiter ab eo distingui.

290. At, inquires, potest aliquid distingui ab alio in fieri, & simul cum eo identificari in facto esse. Sed contrà, tum quia intelligibile est, ut aliquid pro vna duratione realiter distinguatur ab aliquo, & pro alia re ipsa identificetur cum eodem: sicut è contra intelligibile est, ut aliquid pro vna duratione identificetur cum aliquo, & in alia realiter distinguatur ab eodem: Nam hoc ipso vnum mutaretur in essentiam alterius. Tum quia semper productum retinet relationem producti erga suum producentem: ergo implicat, ut quod est ab alio semel realiter productum, identificetur cum illo, quemadmodum verbum divinum semel à Patre productum, & Spiritus sanctus ab utroque realiter procedens, semper manent realiter distincti à suis principiis producentibus. Tum quia implicat, ut idem absque vlla mutatione transeat in contradictorium sui: Atqui realiter distingui, & non realiter distingui ab aliquo sunt contradictoria: ergo implicat vnum transire in aliud absque vlla mutatione. Transiret autem in contradictorium sui absque mutatione, si quod in fieri distinguitur ab aliquo, in facto esse identificetur cum eodem. Neque dicas mutationem esse ipsam cessationem actionis, per quam res ab alio producit: quia cum vi actionis res accipiat esse, implicat, cessante actio-

ne, rem

B. Gregor.

ne, rem permanere, ne dum permanere identificatam cum alio.

291. Ad probationem autem Antecedentis, negandum est, tam passivam generationem Verbi, quam passivam processionem Spiritus S. re ipsa identificari cum principio producente, sed semper manere ab eo realiter distinctas. Est autem principium formaliter productivum generationis Verbi divini, non essentia, cum qua realiter identificatur: sed paternitas, à qua realiter distinguitur. Sicut principium formaliter productivum processionis Spiritus S. nō est essentia, aut voluntas, cum qua identificatur, sed Pater & Filius, secundum virtutem spiritali, secundum quam realiter distinguuntur à processione Spiritus Sancti.

292. Instabis. Non implicat, ut eadem indivisibilis entitas, communicetur & non communicetur, producat & non producat: ergo neque implicabit, ut eadem res in fieri distinguatur à principio producente, & in facto esse identificetur cum eodem. Antecedens constat de essentia divina, quæ simplicissima in se communicatur ut absoluta, non communicatur ut respectiva; producit secundum personalitatem Verbi & Spiritus S. non producit secundum naturam absolutam.

293. Resp. Negando consequentiam. Ratio, quia non repugnat, cum eadem simplicissima entitate identificari plures perfectiones, quæ relative opponantur inter se, & non cum ipsa entitate: Posita autem identificatione plurium perfectionum inter se oppositarum in eadem entitate, necessario sequitur, ut tales perfectiones uti manent distinctæ inter se & oppositæ, & non cum ipsa cōmuni entitate, ita maneant incommunicabiles inter se, communicabiles verò ipsi cōmuni entitati; producibiles ipsæ, non producibiles ipsa cōmuni entitate: cuius etsi nullum in rebus creatis exemplum habeamus, à priori tamen, & in entitate infinita nulla apparet contradictio. At verò manifesta apparet contradictio quod idem secundum idem simul distinguatur, & identificatur cum eodem: distinguatur, quatenus ab eo producit; identificetur, quatenus à parte rei sit vnum cum eo, nam quid magis implicans, quam idem secundum idem distinguere & non distinguere, identificari & non identificari cum eodem? Vel quod semel distinguatur ab aliquo, cum eodem identificetur? aut quod semel identificatum est cum aliquo, distinguatur ab illo?

294. Tota igitur difficultas est in soluenda ratione dubitandi initio posita. Aliqui ita illam solvunt, ut verbis tantum, re autem ipsa intrinsecam variationem ponere videantur in ipsa scientia Dei. Dicunt enim, ipsam scientiam Dei, posito effectu sub conditione vel absolute futuro, vitaliter exprimere ac repræsentare illum absque vlla mutatione sui: Adeo ut ipsa vitalis expressio ac repræsentatio effectus sub conditione vel

absolute futuri, quæ in Deo potuit non esse, sit intrinseca, & increata perfectio distincta ab ipso effectu vel connotatione effectus sub conditione vel absolute futuri, & ipsa vitali expressione eiusdem effectus ut possibilis. Hoc autem aliunde non probant, nisi quia scientia Dei ob suam infinitam eminentiam potest vitaliter exprimere ac repræsentare aliquod obiectum, quod potuit vitaliter non exprimere ac repræsentare absque vlla intrinseca variatione sui: ut etiam de volitione libera Dei theologantur, ut infra videbimus.

295. Sed contrā, nam iuxta hanc sententiam hæc vitalis expressio, & repræsentatio effectus futuri in Deo est aliqua perfectio seu formalitas intrinseca, ratione saltem distincta à scientia eiusdem effectus ut possibilis: sed hæc potuit in Deo non esse: ergo aliqua perfectio increata seu formalitas in Deo est, quæ potuit non esse, contra ea, quæ supra ostendimus, nihil posse in Deo esse, quod potuerit non esse; quod non solum probat de perfectionibus distinctis, sed de quacunque formalitate reali intrinseca Deo. Ceterum dicere, quodd hoc fieri possit absque vlla intrinseca mutatione & variatione scientiæ divinæ, ob infinitam suam eminentiam, est pugnantia loqui. Nam ex vna parte ponitur intrinseca & vitalis perfectio ratione diversa ab ipsa scientia obiecti possibilis, quæ potuit in Deo non esse: Ex alia parte ponitur, id totum fieri absque intrinseca variatione eiusdem scientiæ divinæ: ergo pugnantia asseruntur: cum aperte pugnet, posse id, quod est intrinseca perfectio intelligentis, desinere esse, & id fieri absque vlla intrinseca mutatione eiusdem. Nam quæ maior mutatio, quam quod de facto est realis in Deo, potuerit realis perfectio in Deo non esse? & contra, quod de facto realis perfectio in Deo non est, realis perfectio in Deo esse potuerit? Quod autem hæc intrinseca perfectio vitaliter exprimens effectum futurum potuerit in Deo non esse, patet: quia potuit effectus ipse futurus non esse; ergo & ipsa vitalis expressio futuri effectus, quæ per adversarios est perfectio intrinseca, ratione saltem inadæquate diversa ab ipsa expressione effectus possibilis.

296. Nos cohærentes ad nostra principia, quæ infra tradituri sumus, cum de libera volitione Dei disputationem instituimus, ad rationem dubitandi respondemus, negando consequentiam. Ad cuius probationem distinguenda est Maior expressio & vitalis repræsentatio effectus futuri est perfectio Dei ratione distincta ab ipsa expressione & repræsentatione eiusdem ut possibilis, per aliquam intrinsecam & vitalem formalitatem, & nego; per extrinsecam tantum connotationem effectus in se ipso existentis, & concedo. Eadem igitur scientia simplicis notitiæ, quæ intrinsece & vitaliter exprimit omnia obiecta possibilia, omnesque combi-

nationes

nationes obiectorum possibles, accedente sola connotatione obiecti existentis in se, inuariata quo ad omnia intrinseca, fit & dicitur scientia visionis. Quare scientia visionis, eademque ratio est de scientia media, non addit super scientiam simplicis notitiam, nisi solam connotationem extrinsecam effectus absolute vel sub conditione futuri. Quemadmodum libera volitio in Deo supra volitionem simplicis complacentiæ necessariò terminatæ ad creaturas possibles, non addit, nisi solam extrinsecam connotationem effectus liberè à se dependentis: nam quicquid requiritur in ratione intrinsecæ & vitalis tendentiæ ad effectum existentem, præsupponitur in eadem diuina voluntate necessariò terminata per modum simplicis complacentiæ & affectus ad eundem effectum possibilem, solumque illi deerat extrinseca connotatio effectus liberè à se producti, vel producendi, defectu cuius non poterat denominari amor & complacentia efficax, quæ supra simplicem addit solam liberam productionem effectus, à se dependentis. Ita quicquid ad intrinsecam & vitalem expressionem effectus futuri requiritur, præsupponitur in ipsa scientia simplicis notitiæ, quæ dearticulatè exprimit quicquid perfectionis est, vel esse posset, per quamcumque combinationem possibilem in ipso effectui futuro, tantumque illi deerat connotatio eiusdem effectus in se ipso existentis.

297. Duo quippe in scientia visionis Dei distinguenda sunt, vitalis expressio effectus futuri, & extrinseca terminatio eiusdem scientiæ ad effectum in se ipso existentem. Prima est perfectio intrinseca & inuariabilis, quam Deus necessariò habet, quatenus est perfectissima species omnium & singularum rerum possibilem, omniumque combinationum, quas obiecta creata in quacunque dispositione posita habere possunt. Secunda, est extrinseca connotatio, seu terminatio eiusdem scientiæ ad effectum futurum, ad quem, posita futuritione, statim diuinus intellectus terminatur per modum vitalis intuitus, absque nouo respectu reali intrinseco, ne ratione quidem distincto ab intuitu, quo idem intellectus diuinus terminabatur ad eundem ut possibilem. Nam omnis nouus respectus realis scientiæ in obiectum est ad exprimendum aliquid in obiecto, quod antea non exprimebatur. Atqui nihil exprimendum est in effectui futuro, quod non fuerat expressum in eodem ut possibili. Igitur nullus nouus respectus realis accedit scientiæ diuinæ ad effectum futurum, qui non fuerit ad eundem ut possibilem. Maior patet: nam scientia est propter exprimendum obiectum: ergo si nihil noui est in obiecto exprimendum, nullus nouus respectus realis accedit scientiæ ad obiectum.

298. Minor, in qua tantum est difficultas, probatur. Nam quicquid siue intrinsecum, siue extrinsecum est, vel esse potest in effectui futuro, prius fuit in eodem ut possibili, cum nil possit esse futurum, quin fuerit possibile: unde ipsamet futuritio effectus prius fuit

possibilis, quam exercitè futura. Igitur nihil est in effectui futuro exprimendum, quod expressum non sit per scientiam simplicis intelligentiæ necessariò terminatam ad eundem ut possibilem. Solum enim futuritio effectus ponit effectum extra causas in se ipso existentem: quæ futuritio effectus, cum nil ponat in effectui, quod non fuerit possibile, non poterit diuinam scientiam intrinsecè mutare, sed illam tantum extrinsecè terminabit per modum extrinseci termini: quod pacto terminaret visionem corpoream de Antichristo futuro ipsa exercita existentia Antichristi præsentis, & in se ipso existentis. Etenim si Deus produceret in meo oculo speciem expressam Antichristi futuri cum omnibus coloribus & delineamentis, quæ habiturus est Antichristus in se ipso existens, eaque perseveraret vsque ad ipsam exercitam existentiam Antichristi præsentis talis exercita Antichristi existentia nil variaret de mea intrinseca visione, quam de eodem Antichristo antea habebam: Quia nil poneret visibile in obiecto, quod non fuisset antea expressum per speciem, à Deo infusam. Solum autem exercita existentia Antichristi præsentis extrinsecè terminaret vitalem intuitum mei oculi, qui antea terminabatur ad eandem ut intentionaliter expressam per visionem à Deo productam. Pari modo nec intrinsecè variaretur eadem corporea visio, si adhuc ea perseverante corrumpetur obiectum. Nam eodem modo oculus haberet illud intra se per visionem intentionaliter expressam, atque habebat antea, dum illud erat realiter præsens; solum variaretur extrinseca terminatio visionis ad obiectum in se ipso existens.

299. Vnum hic aduerto discrimen, quòd forte oculus habens speciem expressam obiecti possibilis non aduerteret præsentiam illius, si illud postea fieret præsens: sicut nec absentiam eiusdem si ex præsentia fieret absens, perseverante eadem visione ut ante: cum tamen intellectus diuinus perfectissimè aduerteret obiectum ex possibili factum esse præsens & actu in se ipso existens. Verum hæc aduerterentia in Deo cum sit per modum vitalis intuitus terminati in obiectum in se ipso existens, non addit nouum respectum realem intrinsecum in ipsa scientia Dei ratione diuersum ab ipso intuitu vitali terminato ad idem obiectum ut possibile, sed extrinsecam duntaxat connotationem eiusdem obiecti in se ipso existentis.

300. Ex his soluitur alia probatio eiusdem consequentiæ: quo nimirum pacto possit diuinus intellectus reddi certus de effectui futuro absque nouo respectu, vel formalitate reali intrinseca distincta ab ipsa scientia de eodem effectui possibili: quia videlicet hæc certitudo non est, nisi per modum vitalis intuitus terminati ad obiectum in se ipso existens, de quo cum nil noui debeat intellectus diuinus in se ipso exprimere, quod in se expressum non prehabeat, nulla accessio fit scientiæ diuinæ ex huiusmodi certitudine,

sed noua tantum connotatio obiecti in se ipso existentis.

301. Vergebis. Omnis certitudo est perfectio intrinseca scientis: sed aliqua certitudo potuit in Deo non esse: ergo aliqua perfectio intrinseca potuit à Deo abesse. Minor constat de certitudine obiecti futuri, quæ potuit in Deo non esse, sed potius opposita certitudo de effectu non futuro. Maior elucet, quoniam certitudo est perfectio scientis, qua redditur vitaliter certus de veritate obiecti.

302. Resp. concessa Maiore, distinguenda est Minor: potuit aliqua obiecti certitudo à Deo abesse ratione alicuius intrinsecæ perfectionis, nego; ratione extrinsecæ terminationis, obiectique connotationis, concedo. Etenim cum scientia diuina necessaria non extendatur ad obiecta futura per modum nouæ expressionis vitalis, cum illa intellectus diuinus perfectissimè expressa præhabeat in ipsa scientia simplicis notitiæ; sed per modum puræ intuitionis, intuendo tantum illa in se ipsis existentia, poterit absque noua accessione alicuius perfectionis intrinsecæ, sola extrinseca terminatione connotationeque obiecti in se ipso existentis, vitaliter certificare intellectum diuinum de ipsa futuritione obiecti. Cuius ratio est, quia scientia non variatur intrinsecè, nisi ad variationem intentionalis atque vitalis expressionis obiecti: Atqui hæc in scientia diuina non variatur, ut supra probatum est, cum nil in futuro effectu expressibile sit, quod de eodem ut possibile expressum non fuerit.

303. Hanc nostram rationem colligo ex August. lib. 15. de Trinit. cap. 13. ubi docet, nil scientiæ diuinæ accedere ex futuris rebus, cum eas perfectè nouerit ante eam futuritionem: sic enim ibidem scribit. *Vniuersas autem creaturas suas & spirituales & corporales non quia sunt, nouit, sed ideo sunt, quia nouit: non enim nesciuit quæ fuerat creaturus. Quia ergo sciuit, creauit, non quia creauit, sciuit: nec aliter ea sciuit creata, quam creanda. Non enim eius sapientia aliquid accessit ex eis, sed illis existentibus, sicut oportebat, & quando oportebat, illa mansit ut erat.* Hæc Augustinus.

304. Ex dictis à fortiori sequitur, non variari intrinsecè scientiam diuinam circa ipsa futura, quæ modò dicitur repræsentare ut futura, modò ut præsentia, modò ut præterita. Eundem quippe Adamum, quem ab æterno dicebatur repræsentare ut futurum, in tempore dicitur repræsentasse ut præsentem, nunc verò ut præteritum: omnes namque istæ denominationes desumuntur per connotationem ad diuersa tempora, respectu quorum eadem res dicitur vel futura, vel præsens, vel præterita. Velut in tota præcedente æternitate dicebatur Adamus futurus, in tempore verò, in quo est creatus, præsens, in toto autem tempore subsequente ipsius mortem, dicitur præteritus. Ceterum scientia diuina ex ipsa æternitate repræsentauit illum ut existentem in sua propria duratione cum respectu ad omne tempus, præteritum, præsens, & futurum.

Quo fit, ut scientia diuina nunquam designat eandem rem repræsentare ut futuram, ut præsentem, & ut præteritam per ordinem ad diuersa tempora, quibus dicitur futura, præsens, & præterita. Proinde etiam nunc scientia diuina repræsentat Adamum ut futurum, non quidem respectu temporis præsentis, in quo illum repræsentat ut præteritum, sed respectu præcedentis æternitatis, per ordinem ad quam dicitur futurus. Quare sicut Deus æterno suo intuitu comprehendit totam æternitatem, eamque semper actu repræsentat, nec vnquam illam definit repræsentare: ita semper actu repræsentat res omnes, quæ in eadem æternitate coexistunt cum respectu ad tempus præcedens, præsens, & subsequens earum existentiam. Quo fit, ut nunquam Deus dici possit, definire à repræsentando obiecto ut futuro, vel præsentem: Quia licet res ipsa designat pro vno tempore esse futura, vel præsens, haud tamen definit, quin pro alio tempore fuerit futura, aut præsens: Et quia Deus semper repræsentat rem cum huiusmodi triplici respectu & connotatione temporis præcedentis, in quo dicebatur futura, coexistentis, in quo dicebatur præsens, & subsequens, in quo dicitur præterita, ideo etiam si res ipsa respectu vnus temporis designat esse futura vel præsens, haud tamen definit Deus illam repræsentare ut futuram vel præsentem respectu illius temporis, in quo fuit futura vel præsens: sicut enim ab æterno repræsentauit Adamum ut præteritum per ordinem ad tempus subsequens mortem ipsius. Ita è contra nunc repræsentat eundem, ut futurum per ordinem ad tempus ipsius existentiam antecedens. Nam ex eo quod Adamus pro hoc tempore desijt esse futurus, non desijt, quin aliquando futurus fuerit: neque ex eo quod res definit esse futura, Deus definit illam cognoscere ut futuram per connotationem illius temporis, quo fuit futura. Vnde Augustinus libro 11. de Ciuitate cap. 21. *Non enim inquit more nostro ille, vel quod futurum est prospicit, vel quod præsens est, aspicit, vel quod præteritum est, respicit: sed alio modo quodam à nostrarum cogitationum consuetudine longè latèq; diuerso. Ille quippe non ex hoc in illud cogitatione mutata, sed omnino incommutabiliter videt: ita ut illa quidem, quæ temporaliter sunt, & futura nondum sint, & præsentia iam sint, & præterita iam non sint, ipse verò hæc omnia stabili ac sempiterna præsentia comprehendat.* Eadem ratione cum dicitur diuina præscientia mutari in simplicem scientiam seu visionem rei præsentis, non est mutatio, nisi quo ad extrinsecam denominationem per ordinem ad diuersa tempora, per ordinem ad quæ eadem res repræsentatur. Eadem quippe scientia diuina ut repræsentat rem futuram, seu per respectum ad tempus antecedens existentiam ipsius, dicitur præscientia: Eadem ut repræsentat rem præsentem, seu per respectum ad tempus præsens, cui res ipsa coexistit, dicitur scientia seu visio.

Augustin.

Ex

S. Thomas.

305. Ex his soluitur alia questio, quam proponit S. Thomas prima parte quæstione 14. articulo 15. ad tertium. An Deus desinat scire aliquam enunciationem, quam prius sciuit. Cui quæstioni respondet ipse citato loco affirmatiue: & rationem assignat, quia sicut eadem enunciatio transire potest de vera in falsam: vt ante Christi natiuitatem, hæc enunciatio, *Christus nascetur*, erat vera; post eius verò natiuitatem, cõpiteret falsa; ita eadem enunciatio transire potest de scibili in nescibilem: nam quod est verum, est scibile: quod est falsum, est nescibile. Igitur potuit Deus scire desinare aliquam enunciationem vt veram, quam prius vt veram sciebat, non variatione ipsius scientiæ, sed obiecti sciti. Nec est eadem ratio, vt in præcitatum locum aduertit Caietanus, de re, & enunciatione, quoniam res non potest eadem perseverans mutari de vera in falsam: nam si res mutatur de esse in non esse, vel contrà, non manet eadem, ideoque nequit, vna eademque res inuariata in se modò esse scibilis, modò nescibilis. At enunciatio eadem inuariata manens mutari potest de vera in falsam, & de falsa in veram, variato tantum ipsius significato.

Caietanus.

306. Verum cohærenter ad nostra præiacta principia dicendum est, nunquam Deum desinare scire aliquam enunciationem vt veram, quam prius sciuit vt veram, sed semper illam scire vt veram per ordinem ad vnum tempus, eandemque; scire vt falsam, seu non scire vt veram per ordinem ad aliud tempus, vti de rebus ipsis supra dictum est; nam eodem modo enunciatio, quæ semel respectu vnus temporis fuit vera, manet respectu eiusdem temporis semper vera, & consequenter respectu illius temporis semper à scientia diuina repræsentatur vt vera, esto respectu alterius temporis sit falsa, & à diuina scientia respectu talis temporis semper repræsentetur vt falsa.

307. *Obijcies* primò. Si scientia visionis rei futuræ nullam superaddit perfectionem intrinsecam scientiæ simplicis intelligentiæ, sequitur, quòd etiam si Deus nesciat rem futuram, nulla careat perfectione. Potuit igitur Deus absque detrimento suæ scientiæ non scire res, quæ aliquando sunt futuræ.

308. Resp. negando sequelam: nam esto scientia visionis nullam superaddat perfectionem scientiæ simplicis intelligentiæ, supponit tamen illam ita perfectam, vt statim ac ponitur noua veritas, necessariò eam repræsentet, absque nouo accremento sui, cum præhabeat in se quicquid requiritur ad quamcunque nouam veritatem repræsentandam. Argueretur igitur imperfectio seu finitas & limitatio in scientia diuina, si posita noua veritate, non statim ad illam se extenderet, esto nullam de nouo perfectionem acciperet, ex tali representatione. Cuius à priori ratio ea est: quoniam scientia diuina non sumit à rebus, sed ex se ipsa habet, quatenus est infinita species omnium

creaturarum, & combinationum possibilium, vt positis omnibus ad sciendum requisitis, statim repræsentet quamcunque veritatem de nouo positam, cum de ratione scientiæ sit necessariò in verum ferri. Vnde si aliud quod verum esset, ad quod scientia diuina non ferretur, id necessariò accideret ex defectu alicuius perfectionis intrinsecæ ipsius scientiæ, nempe luminis, speciei, vel actus, cum ex parte obiecti non requiratur nisi sola veritatis positio.

309. *Obijcies* 2. Deus scit aliqua, quæ possunt de facto non esse: ergo saltem non omnia, quæ ipsius scientia repræsentat, repræsentat infallibiliter. Antecedens probatur, quia Deus scit futurum peccatum Antichristi, quod potest de facto non esse futurum, cum semper maneat in Antichristo libertas ad peccandum, donec actu ponat actum peccaminosum extra suas causas.

310. Respond. cum distinctione antecedentis: possunt de facto non esse futura, quæ pendent à libera voluntate creaturæ, potestate antecedente, & in sensu disiuncto, concedo: possunt non esse futura potestate consequenti, & in sensu composito, nego. Nam facta semel suppositione, quòd res sit futura, non potest non esse futura: non minùs quàm facta semel suppositione, quòd res sit præsens, non potest non esse præsens, & consequenter nec potest à Deo non sciri. Ceterum quia scientia Dei non tollit, nec mutat intrinsecam potentiam, quam intellectualis creatura habet ad omnes suas liberas actiones, cum infallibilitate scientiæ diuinæ fundatæ in huiusmodi suppositione rei futuræ, semper manet libera, & antecedens potestas ad oppositum faciendum, donec ipsa creatura liberè se determinet ad id, ad quod ex suppositione ponitur se determinatura.

311. Hinc etiam constat, cur Deus; in nostra præsertim sententia, necessariò sciat omnia futura conditionata: quoniam in nostra sententia antecedenter ad quodcunque liberum decretum diuinum actu positum in Deo datur veritas futurorum conditionalium fundata in suppositione huiusmodi futurorum, qua suppositione facta diuina scientia necessariò illa repræsentat. Dixi, *in nostra præsertim sententia*: nam in sententia eorum, qui dicunt, huiusmodi futura conditionalia pendere ex libero decreto diuino actu in Deo posito, non sequitur, vt omnia futura conditionalia, quæ esse possunt, à Deo sciuntur, sed tantum ea, de quibus Deus habet liberum decretum: quod supra impugnatum est: quia cum maxima perfectio in Deo sit, scire, quid vnaqueque creatura in quacunque dispositione posita liberè operatura sit, non potest hæc Deo negari; nam quamuis ipsa representatio futuri conditionati non addat nouam perfectionem scientiæ simplicis notitiæ, supponit tamen illam ita perfectam, vt absque vlla sui mutatione necessariò se extendat ad huiusmodi futura conditionata.

ditionalia. Nec est eadem ratio de scientia absolutè futurorum, quæ sine ulla imperfectione potuit in Deo non esse: nam si hæc scientia poneretur in Deo necessaria, præiudicaret maiori perfectioni diuinæ, quæ est libertas in producendis, vel non producendis creaturis; cui perfectioni non obstat, si ponatur scientia futurorum conditionalium necessaria in Deo: quoniam ut hæc à Deo cognoscantur, necesse non est, ut illa Deus ad extra producat, sed sufficit, ut de illis tantum habeat conditionatum decretum, siue obiectiue, siue subiectiue iuxta varias sententias. quo posito statim de illis resultat determinata veritas, à Deo cognoscibilis: Fateor iuxta illam sententiam, quæ asserit, huiusmodi futura conditionalia à Deo non cognosci, nisi posito libero decreto in Deo actu & subiectiue, responderi posse, etiam talem scientiam præiudicaturam diuinæ libertati de condendo nouo decreto intra Deum, si ea ponatur necessaria. Verum quia nos iudicamus, maiorem fore perfectionem in Deo habere notitiam omnium futurorum, quæ à quavis intellectu creatura in quacunque dispositione posita producenda forent, quam esset libertas ipsa de condendis decretis, quæ ad veritatem huiusmodi conditionalium necessaria esset, ideo absolutè pronunciamus, etiam si hæc futura conditionalia cognoscenda essent per decretum intra Deum actu positum, eorum scientiam necessariò ponendam esse in Deo, cum maior perfectio Dei sit notitia omnium conditionalium, quam libertas talia decreta intra se condendi: quia cum per huiusmodi decreta nil debeat Deus ad extra producere, sed tantum maneat intra ipsum Deum, nulli videntur perfectioni diuinæ præiudicare, si necessariò in Deo ponantur ad ampliorem de creaturis notitiam habendam. Cæterum analiunde huiusmodi decreta in Deo repugnent, constat ex sectione 12.

312. *Obijcies* 3. Nulla concipi potest inter duo extrema realis variatio, nisi aliquo saltem extremo realiter variato. Sed inter scientiam Dei conditionatam, & ipsius obiectum concipitur realis variatio, nulla reali mutatione facta in obiecto; ergo debet realis variatio fieri in ipsa scientia: & consequenter scientia conditionata Dei erit intrinsecè variabilis. Maior patet: quia nequeunt eadem extrema eodem modo permanentia nouam denominationem realem causare, cum omnis realis denominatio fundari debeat in aliqua forma reali intrinseca, vel extrinseca. Minor probatur: nam eadem scientia conditionalis de poenitentia Tyrionum sub conditione futura potuit esse scientia de opposita impoenitentia sub conditione futura, nulla reali mutatione facta in ipso obiecto, cum obiectum conditionatum in se ipso non mutetur, sed semper maneat sub suo non esse.

313. Respond. distinguendo Minorem; nulla fit in obiecto conditionali realis mu-

tatio subiectiua, concedo: Nulla fit realis mutatio obiectiua, nego. Quæ mutatio sufficit ad nouam denominationem realem, per quam eadem scientia inuariata intrinsecè fieri possit scientia contradietorum. Vnde concedendum est, obiectum conditionatum, ut tale semper manere sub non esse absoluto, variari tamen posse sub esse conditionato & obiectiue: quia quod habuit esse sub conditione ex suppositione libere determinationis creaturæ, habere potuit non esse sub conditione, ex suppositione liberæ determinationis eiusdem.

314. *Obijcies* 4. Videmur suprà supponere, scientiam Dei de creaturis possibilibus addere aliquam perfectionem intrinsecam & necessariam ipsi scientiæ Dei de suamet scientia. Hoc autem falsum est, tum quia creaturæ possibiles sunt tantum obiectum secundariū, & materiale scientiæ diuinæ, cum scientia totam suam intrinsecam perfectionem desumat ex motiuo formali & obiecto primario, quod in scientia diuina est sola increata essentia: tum quia eadem ratio est de creaturis possibilibus ac futuris: ergo sicut ad futuras extenditur absque intrinseca perfectione, sola connotatione obiecti futuri: Ita & ad possibiles absque intrinseca & vitali perfectione, sola connotatione obiecti possibilis. Tum quia alioqui Deus penderet à creaturis. Etenim cum scientia Dei sit ipsum esse Dei, si scientia Dei de creaturis possibilibus superadderet aliquam perfectionem intrinsecam ipsi scientiæ, quam Deus de se ipso habet, esse Dei dependeret à creaturis possibilibus.

315. Vasq. prima parte q. 14. in expositione articuli 15. & disp. 143. cap. 6. Didacus Alarcon tractatu 2. de scientia Dei disp. 1. cap. 3. cum alijs recentioribus existimant, scientiam Dei de creaturis possibilibus nullam superaddere perfectionem intrinsecam ipsi scientiæ, quam Deus habet de se ipso, sed addere extrinsecam dūtaxat terminationem, non secus ac scientia ipsa visionis de creaturis futuris nullam superaddit intrinsecam perfectionem scientiæ, quam idem Deus de se ipso habet. Ex quo inferit, quod quemadmodum sublata futuritione creaturarum, nihil perfectionis intrinsecæ decedit ex scientia diuina: ita sublata possibilitate creaturarum, nil perfectionis intrinsecæ demitur ex eadem scientia diuina.

316. Opposita tamen sententia, quæ asserit, scientiam creaturarum possibilium intrinsecam perfectionem superaddere ipsi scientiæ, quam Deus de se ipso habet, & probabilior est, & nostris principijs conformior: Eamque expressè docuit Augustinus libro 83. quæstionum q. 46. ubi definiens, quid sint ideæ in mente diuina, ita scribit: *Sunt idæ principales formæ quadam, vel rationes vera, stabiles atque immutabiles, quæ ipse formata non sunt, & per hoc æterna, ac semper eodem modo sese habentes, quæ in diuina intelligentia continentur. Et cū ipsæ neque oriuntur, neque intereant, secundum eas tamen*

Vasquez.
Didacus
Alarcon.

formari

formari dicitur omne quod oriri & interire potest, & omne quod oritur & interit. Et paulo post: Has autem rationes uti arbutandum est esse, nisi in ipsa mente creatoris? non enim extra se quidquam positum intuebatur ut secundum id constitueret, quod constituerat: nam hoc opinari sacrilegum est. Quod si hęc (concludit) rerum omnium creandarum, creaturarumve rationes in diuina mente continentur, neque in diuina mente quidquam nisi æternum atque incommutabile potest esse: Atque has rerum rationes principales appellat ideas Plato; non solum sunt idea, sed ipsę vera sunt, quia æterna sunt, & eiusmodi atque incommutabiles manent, quarum participatione fit, ut sit quidquid est, quoquo modo est; & quarum visione anima rationalis fit beatissima. Sunt igitur in sententia Augustini ideę rationes quędam æternę atque increatę in diuina mente existentes, ad quas Deus respiciebat, dum creaturas extra se ab ipsa eternitate condere decernebat. Atqui hęc rationes æternę atque incommutabiles perfectionem in Deo dicunt ratione diuersam ab ipsa cognitione, quam Deus habet de sua increata essentia: ergo cognitio creaturarum possibilem perfectionem intrinsecam superaddit Deo ratione diuersam ab ipsa perfectione, quam solius increatę essentię cognitio importat. Igitur sublata possibilitate creaturarum, ac proinde earum cognitio à Deo, aliqua perfectio intrinseca decederet è Deo. Maior, ut vidimus, est Augustini. Minor probatur: nam istę rationes æternę & incommutabiles in Deo, quarum visione anima rationalis beatur, sunt ipsę creaturę intentionaliter atque intelligibiliter in diuina mente expressę: sed has non exprimit sola præcisă cognitio diuinę essentię, quod vel inde patet; quoniam si creaturę non essent posibles, adhuc maneret cognitio diuinę essentię exprimens ipsam essentiam, absque expressione creaturarum: ergo expressio creaturarum ratione diuersa est ab ipsa expressione essentię diuinę: siquidem in ea hypothesi esset tota expressio diuinę essentię absque expressione creaturarum.

317. Video aduersarios huic argumento responsuros, sublata possibilitate, creaturarum, nihil perfectionis intrinsecę sublatum iri ex ipsa scientia Dei, sed tantum connotatum extrinsecum. Contendunt enim scientiam creaturarum possibilem in Deo non esse aliud, quàm ipsam cognitionem diuinę essentię, connotata tantum possibilitate creaturarum, qua sublata maneret tota intrinseca perfectio scientię diuinę. Sed videant isti Authores, an hac solutione satisfaciant Authoritati Augustini, de qua nunc tantum certamus. Contendit enim sanctissimus hic Doctor, rationes istas, quas Plato ideas appellabat, esse aliquid increatum in Deo, siquidem, ut ipse ait, earum visione anima rationalis fit beatissima: non fit autem beatissima visione creaturarum secundum esse earum proprium, sed secundum esse intentionale & intelligibile in diuina mente expressum, quo

facto sunt ipsamet increata essentia, ut est species intelligibilis creaturarum. Nec dici potest, has rationes esse ipsam cognitionem diuinę essentię, connotata tantum possibilitate creaturarum: nam Augustinus contendit, animam rationalem non tantum beari visione cognitionis Dei, quatenus perfectio subiectiua est in Deo, sed ipsarum etiam rationum, & obiectorum, quę diuina cognitione exprimentur, quę sunt ipsę creaturę secundum esse intentionale & intelligibile in Deo expressum. Porro si huiusmodi rationes diuina cognitione expressę nil aliud essent, quàm ipsę creaturę connotatę secundum illud esse naturale & creatum, quod extra Deum habent, non posset anima rationalis earum visione beari.

318. Eadem sententia aperte sequitur ex doctrina S. Thomę. Docet enim S. Doctor, Deum intelligere creaturas secundum proprias rationes ipsarum, easque expressas intelligere in suo Verbo, tanquam in ratione in qua, ut ex varijs testimonijs ipsius fuscè à nobis probatum est disp. 9. sect. 3. Cuius opinionis fuisse Doctorem S. expressè fatetur ipsemet Vasq. 1. p. disp. 72. cap. 2. nu. 11. Ex his igitur S. Thomę principijs, quibus nixi citato loco cum eodem negauimus speciem impressam & expressam diuinę essentię, sic deducitur nostra sententia: Deus intelligit creaturas posibles expressas in suo Verbo tanquam ratione in qua: ergo creaturę ut in diuina cognitione expressę sunt aliquid intrinsecum in Deo ratione diuersum ab ipsa essentia & cognitione Dei. Antecedens iam supponitur esse S. Thomę. Consequentia probatur: quia si verbum diuinum non est tantum ratio, qua Deus intuetur creaturas, sed etiam ratio, in qua eas intentionaliter expressas intuetur, debet eas in se ipso secundum esse intelligibile atque intentionale continere: quia cum nec illę contineantur in Deo formaliter secundum esse naturale, quod à Deo distinctum habent, neque sola continentia emimentialis seu causalis sufficiat ad eas in se ipso secundum proprium esse intuendas, alius modus non superest, ut eas in se ipso secundum proprium esse, quod à Deo distinctum habent, intueatur, quàm continentię intentionalis: quę in eo consistit, ut Deus creaturas exprimat in suo verbo secundum illud idem esse, quod à Deo distinctum habent. Est enim Verbum mentis naturalis imago obiecti, in qua delineatur natura ipsa & proprietates obiecti, quę teste Aureolo, ponit in prospectu ipsius intellectus obiectum, quod in se ipso intelligibiliter atque intentionaliter delineatur atque expressum habet: Atqui huiusmodi intentionaliter intelligibilique expressione creaturarum careret Deus, sublata possibilitate creaturarum: ergo cognitio creaturarum possibilem intrinsecam perfectionem superaddit ipsi scientię, quam Deus de se ipso habet.

319. Tandem probatur hæc sententia à priori: quoniam exprimere in se intelligibi-

liter creaturas, non est tantum eas extrinsecè connotare, sed eas intra se ipsum intentiona- liter expressas habere: igitur expressio crea- turarum est perfectio intrinseca in Deo. An- tecedens probatur: tū quia habere in se crea- turas per speciem intelligibilem impressam, non est illas extrinsecè tantum connotare, sed eas intra se ipsum realiter continere per similitudinem intelligibilem virtualem, quæ intrinseca est Deo; ergo habere in se easdem per speciem intelligibilem expressam, non est illas extrinsecè tantum connotare, sed eas in- tra se ipsum realiter continere per similitudi- nem intelligibilem formalem, quæ pari modo intrinseca est Deo. Tum ex proprio modo operandi intellectus, qui est, trahere ad se ob- iectum per vitalem atque intentionalem si- militudinem illius.

320. Confirmatur primò. Aliqua perfe- ctio intrinseca decederet è Deo, si sublata possibilitate creaturarum, tolleretur species intelligibilis impressa illarum: ergo aliqua etiā perfectio intrinseca decederet è Deo, si sub- lata possibilitate creaturarum, tolleretur species expressa earundem. Consequentia constat: tum quia non minus intrinseca per- fectio Dei est species expressa, quam impres- sa creaturarum: tum quia sublata specie ex- pressa creaturarum, tolleretur impressa ea- rundem, quæ tota ordinatur ad expressam. Antecedens verò probatur: nam species in- telligibilis impressa creaturarum non est pura connotatio extrinseca obiecti, sed virtus & perfectio intrinseca, vim habens assimilandi creaturas in esse intelligibili & intentionali, intra ipsum Deum intelligentem.

321. Confirmatur 2. Cognitio, qua Deus se ipsum cognoscit, quæque se ipsum in suo increato Verbo intentiona- liter exprimit, est perfectio intrinseca ratione diuersa ab ipsa essentia & intellectu diuino, quæ si careret, aliqua perfectione intrinseca careret; ergo etiam cognitio, qua Deus creaturas possibi- les cognoscit, quæque intentiona- liter in suo Verbo exprimit, est perfectio ratione diuersa ab eodem intellectu & cognitione, qua Deus se ipsum suamque essentiam cognoscit; quæ si careret, aliqua perfectione intrinseca careret. Antecedens à nemine sanæ mentis Theologo negandum puto. Consequentiam autem pro- bo. Nam si vera est aduersariorum ratio; quæ probant, cognitionem creaturarum possibi- lium nil perfectionis intrinsecè superaddere cognitioni diuinæ, quæ se ipsum cognoscit, eò quòd scientia Dei nihil aliud est, inquit, quam perfectio & actus diuinæ essentia, con- notata cognoscibilitate obiecti, eadem ratio probat, scientiam, qua Deus se ipsum suam- que essentiam cognoscit, nil aliud esse, quam suum ipsum intellectum, connotata cognosci- bilitate suæ essentia. Vnde nullam perfectio- nem intrinsecam superadderet Deo ipsa co- gnitio, qua se ipsum suamque essentiam co- gnoscit. Ex quo ulterius sequitur, nullam in- trinsecam perfectionem cariturum Deum; si sui ipsius, suæque essentia cognitione careret.

322. At obijciunt aduersarij contra hanc sententiam primò. Deus per eandem indiu- sibilem rationem immensitatis, quæ coexistit vni loco, coexistit omnibus & infinitis: & per eandem indiuisibilem æternitatem, quæ coe- xistit vni tempori, coexistit omni atque infiniti tempori: ergo per eandem indiuisibilem cognitionem, quæ se ipsum suamque essentiam cognoscit, cognoscit creaturas omnes, earum tantum possibilitate connotata.

323. Respon. negando consequentiam. Etenim ratio immensitatis, & æternitatis, præter perfectionem intrinsecam in Deo exi- stentem, importat solam connotationem ex- trinsecam, loci, ac temporis sibi coexistentis. Vnde poterit eadem perfectio diuina intrin- seca inuariata in se coexistere pluribus spatijs ac temporibus: quia non debet illa intra se exprimere, sed tantum extrinsecè connotare. Cognitio verò non dicit solam extrinsecam connotationem obiecti, sed vitalem intentio- nalemque expressionem ipsius intra intelle- ctum cognoscentis. Et confirmatur: nam etiam in creaturis concipi potest res diutius & diutius durare absque intrinseca mutatione rei durantis, sola extrinseca connotatione tē- poris sibi coexistentis; & in aliquorum sen- tentia potest idem Angelus intra suam sphæ- ram modò maius, modò minus spatium oc- cupare absque vlla intrinseca mutatione sui, sola extrinseca connotatione loci. Nequit autem idem intellectus creatus de vno in aliud obiectum discurrere absque intrinseca mutatione suæ cognitionis.

324. Obijciunt 2. non minor perfectio in- trinseca Deo est potentia producendi crea- turas, quam cognitio easdem exprimens ac repræsentans. Atqui sublata possibilitate crea- turarum, nihil de intrinseca perfectione de- cederet Deo: ergo earundem creaturarum possibilitate sublata nihil de intrinseca perfe- ctione demeretur Deo.

325. Resp. primò negando Minorem; nam sublata possibilitate creaturarum, tolle- retur virtus producendi creaturas à Deo, non propter dependentiam Dei à creaturis, sed propter dependentiam creaturarum à Deo. Resp. 2. negando consequentiam, cuius dis- criminis ratio est: quoniam potentia ad ex- tra productiua in Deo per se tendit ad com- municandum esse alteri, fundaturque in ipsa essentia Dei. Vnde posita impossibilitate creature producibilis, maneret eadem virtus quoad intrinsecam suam perfectionem, mu- tata sola denominatione potentia quoad ex- trinsecum connotatū creature producibilis, manente eadē quoad suum principalē effe- ctum formalem constituendi essentiam diui- nam. Cognitio verò tendit ad exprimendum vitaliter obiectum intra ipsum cognoscentem. Vnde sublata possibilitate obiecti, tolli- tur vitalis expressio ipsius intra cognoscentem: nec manere potest propter alium effe- ctum, cum nullum alium effectum cogni- tio habeat, quam exprimere vitaliter obie- ctum intra ipsum cognoscentem. Secus est

de potentia, quæ si fundatur immediate in ipsa substantia agentis, ut fundatur potentia diuina, sublata possibilitate effectus, manere poterit quoad totam suam intrinsecam perfectionem propter constitutionem ipsius naturæ agentis.

326. Dices. Sublata possibilitate creaturarum, Deus non posceret illas vitaliter intra se exprimere: ergo nulla careret perfectione sibi debita. Resp. Transeat totum: nego tamen in ea hypothese futurum Deum cum ijs omnibus perfectionibus, cum quibus nunc est. Quemadmodum si ponatur Deus ex hypothese ad intra non productivus, non posceret personarum Trinitatem: qua tamen carere, esset aliqua intrinseca perfectione carere: ac proinde alterius perfectionis futurus esset Deus tunc, atque est nunc.

327. Ex his respondetur ad omnes instantias in quarta obiectione allatas. Ad primam negandum est, totam perfectionem scientiæ desumi ex motivo formali & obiecto primario, sed etiam ex obiecto materiali & termino secundario. Nam licet specificatio scientiæ desumatur ex motivo formali & obiecto primario, individuatione tamen desumitur etiam ex obiecto materiali & termino secundario. Ratio est, quia scientia non solum exprimit intentionaliter intra intellectum cognoscentis obiectum formale & primum, sed etiam quodcunque materiale & secundarium: ac proinde non tantum intrinsecam suam perfectionem desumit ex obiecto formali & primario, sed etiam ex materiali & secundario; quamvis ex illo desumat speciem, ex hoc individuationem tantum.

328. Ad secundam negatur Antecedens: nam in obiecto futuro nihil remanet intentionaliter exprimendum, quod non supponatur intentionaliter expressum per cognitionem de eodem obiecto ut possibili, uti supra ostensum est. At in creaturis possibili- bus est aliquid intentionaliter exprimendum, quod non supponitur intentionaliter expressum per solam cognitionem diuinæ essentiae, nempe proprium esse naturale creaturarum, quod in diuina essentia formaliter non continetur.

329. Ad tertiam negatur sequela: nam licet cognitio creaturarum sit perfectio intrinseca Dei, illam tamen Deus à creaturis non emendicat, sed habet à se, ex eo quod est species intelligibilis earum. Vnde sicut ex eo quod est species intelligibilis impressa creaturarum, qua careret, implicantibus creaturis, non dicitur dependere à creaturis: ita ex eo quod sit species expressa earundem, qua careret, implicantibus creaturis, non dicitur dependere à creaturis: eo quod huiusmodi perfectionem non desinit à creaturis, sed habet ex se.

SECTIO XIX.

An scientia diuina representet infinita categorematicè?

330. **P**raesens quaestio intelligitur de obiectis secundariis, tam possibilibus, quam futuris, an ea in mente diuina sint infinita categorematicè, an syncategorematicè. Et sanè absque ulla controuersia inter nostros Scholasticos est, quæ Deus à se distincta cognoscit, esse infinita, ac sine certo termino, contra quosdam antiquos Philosophos, qui asseriebant, quæ Deus cognoscit, esse finita, eo quod infinitum ut infinitum cognoscibile non est. Cuius erroris fuisse videtur Aristoteles, qui primo Physicorum textu 35. & 2. Metaph. in fine, ait, infinitum ut infinitum esse ignotum.

331. Verum prædictos Philosophos hac vnica ratione confutat Augustinus 12. de Ciuitate cap. 18. Omnes numeri sunt infiniti: omnes numeros cognoscit Deus: cognoscit igitur Deus infinita. Maiorem probat Augustinus: quoniam quocunque numero dato semper dabilis est alius & alius in infinitum sine fine: ergo numeri sunt infiniti. Minorem à nemine ait negari posse, nisi à dementissimo: quam ratione, & autoritate confirmat: Ratione, quia cum non sit assignabilis certus numerus, ultra quem increatus intellectus non se extendat, dicendum est, illum ad omnes posibles numeros se extendere: Autoritate, quoniam, ut canitur in Psalmo 146. *Sapientia eius non est numerus, infinitas itaque numeri*, ut ipsemet citato loco infert, *quamvis infinitorum numerorum nullus sit numerus, non est tamen incomprehensibilis ei, cuius intelligentia non est numerus*. Cuius ratiocinationis vis in eo sita est: quod sicut scientia diuina in cognoscendo est simpliciter infinita: ita nullus est numerus possibilis, quem ipsa actu non cognoscat: alioqui si esset aliquis numerus, vel multitudo numerorum possibilis, quam scientia diuina actu non cognosceret, non esset infinita simpliciter, quippe cum non haberet eam perfectionem, quæ ad cognoscendum ulteriorem numerum necessaria foret.

332. Quoniam verò iidem Philosophi, ut de Aristotele certum est, putabant, mundum productum esse ab æterno, ne cogerentur concedere, Deum per æternitatem à parte antè produxisse infinita, quæ ipsemet Deus non cognosceret, sinxerunt, ut ibidem 17. cap. notauit Augustinus, Deum semper eadem repetendo, quæ antea produxerat, reproduxisse. Quoniam si non eadem, inquebant, repetantur, non possunt infinita diuersitate variata vlla eius scientia, vel præscentia comprehendere. Non procul ab hoc errore fuerunt Wicleffus, & Ioannes Hus, qui ut in Concilio Constantensi sessione 15. refertur, inter alia falsa dogmata, quæ docebant, vnum erat hoc: *Non potest Deus mundum maiorem vel*

Augustin.

Augustin.

Augustin.

Wicleffus.
Ioan Hus.

mino-